

Beslutningsforslag nr. B 47. Fremsat den 15. januar 1992 af Hanne Thanning Jacobsen (SF), Pernille Frahm (SF), Gade (SF), Birgitte Husmark (SF), Rahbæk Møller (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om et program for videreudvikling og internationalisering af folkeskolen

Med henblik på en fortsat udvikling af folkeskolen opfordres regeringen til at tage initiativ til et landsdækkende lokalforankret udviklingsarbejde, som har til formål at videreudvikle folkeskolens indhold og rammer samt at styrke folkeskolens samvirke med det internationale samfund.

A. Udviklingsprojekterne må omfatte hele skoler eller veldefinerede skoleafsnit og skal tage sit udgangspunkt i mindst ét af følgende områder:

1. Undervisningens indhold og organisation

Med henblik på en gennemgribende ændring af folkeskolens indhold og organisation udvikles yderligere erfaringer med en undervisning, der

  - inddrager eleverne i hele undervisningens arbejdsproces
  - organiseres i bredere vidensammenhænge
  - differentieres
  - evalueres og
  - også kan rumme de elever, der af faglige, sociale eller kulturelle grunde har det vanskeligt i folkeskolen.
2. Internationalisering med danske rødder

Med henblik på at styrke dansk kultur udvikles yderligere erfaringer med etablering og drift af kulturcentre, der indarbejder internationale dimensioner i deres virksomhed.

Projekterne må inddrage problemstillinger om forskellige kulturer og kulturelle mønstre i Danmark og i andre lande, og de må have sammenhæng med skolens virksomhed i øvrigt.

3. Medie- og kommunikationscentre

Med henblik på at øge elevernes muligheder for kritisk at vurdere og bearbejde strømmen af informationer må eleverne blive aktive brugere af den nyeste teknologi i alle dens former.

Skolebibliotekerne må blive dynamiske medie- og kommunikationscentre i informationssamfundets skole, og de må derfor udvikles, så de kan medvirke til løsning af alle medie- og kommunikationsopgaver i undervisningssammenhæng.

4. Skolen og samfundet – i et aktivt samvirke

Med henblik på at øge elevernes indsigt i og forståelse for andre menneskers livsbetingelser og livsformer må undervisningen uden for skolens mure i stadig større omfang finde sted i en konkret og aktiv sammenhæng.

B. Oprettelse af et videreudviklingsråd

Der oprettes et videreudviklingsråd, der med et selvstændigt sekretariat får til opgave at godkende projekterne og være formidler af programmets intentioner.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Udviklingsprogrammet for folkeskolen og skolen som lokalt kulturcenter (7-punkts-programmet), som blev vedtaget ved folketingsbeslutning nr. B 109 i maj 1987, udløb med udgangen af 1991, (se Folketingstidende 1986-87, 1. samling, forhandlingerne sp. 6654, 6658, 7383 og 12569, tillæg A sp. 3701, tillæg B sp. 2389 og tillæg C sp. 843).

Den endelige evaluering af dette udviklingsprogram foreligger ikke før i maj 1992, så først efter dette tidspunkt vil Folketinget kunne lade sig inspirere af og vurdere, hvilke konsekvenser der kan tages af dette program.

Ikke desto mindre tegner der sig allerede nu ved de mere end 8.000 gennemførte udviklingsarbejder et tydeligt billede af, at der på skolerne, både blandt elever, lærere, skoleledere og forældre er en vilje til udvikling.

Det er denne udviklingsparathed, som dette beslutningsforslag om et videreudviklings- og internationaliseringsprogram tager sigte på at understøtte. I modsætning til tidligere, hvor udviklingsarbejdet som oftest har været et anliggende for den enkelte lærer eller et lærerteam, lægges der med dette program op til, at det er hele skoler eller veldefinerede skoleafsnit, der skal deltage i udviklingsarbejder.

Med veldefinerede skoleafsnit menes i denne sammenhæng hele afdelinger af større skoler, hvad enten skolerne er opdelt efter bygningsmæssige principper eller efter pædagogiske principper som f.eks. lodret eller vandret opdeling.

Dialogen er vigtig og nødvendig i alt samarbejde, og derfor må alle skolens parter inddrages mere direkte i den enkelte skoles udvikling: i initiativtagning, i planlægning, i gennemførelse og i evaluering.

På denne måde kan dialogen blive en fælles platform for individuel udvikling.

Hensigten med dette videreudviklings- og internationaliseringsprogram er derfor foruden at bygge videre på de bedste erfaringer fra 7-punkts-programmet samtidig at indhøste nye erfaringer på felter, der

vedrører internationalisering, de nye medieteknologier m.v.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 1. Undervisningens indhold og organisation

Det er vigtigt at vedkende sig at ville det demokratiske samfund ved at praktisere det.

I dag er undervisningen mange steder stadig væk bundet i mange konkrete fag og bliver afviklet i for snævre tidsstrukturer.

Det må afløses af en mere fleksibel vekselvirkning mellem undervisning i faglige forløb, i temaer og i projekter og må til stadighed sammenkobles med en konsekvent inddragelse af eleverne i alle arbejdsprocessens faser.

Der må således lægges vægt på, at såvel den enkelte elev som eleverne som helhed selv er i gang, selv er med til at formulere opgaverne, planlægge forløbene, udføre og reflektere over arbejdsprocesserne og tage stilling til resultaterne.

Kun en sådan proces opdrager eleverne til selv at være handlende og forblive handlende også i et fremtidigt samfund.

Samtidig er det vigtigt gennem udviklingsarbejder at afdække, hvilke bredere kategorier skolens indhold fremover kan rummes i.

Folkeskolen skal fortsat være en skole for alle børn, en skole, hvor det er forskelligheden og ikke ligemageriet, der er idealet.

Undervisningsdifferentiering er det princip, der vil kunne garantere alle elevers læreprocesser, men i 7-punkts-programmet er der tilsyneladende kun gennemført få udviklingsarbejder med dette princip som hovedsigte.

Det vil således være nødvendigt med yderligere udviklingsarbejder, der kan belyse, hvordan såvel elevernes forskellighed som gruppens fællesskab kan komme til deres ret i skolens daglige praksis.

I informationssamfundet er det vigtigt selv at kunne indhente viden og at kunne kombinere denne på nye og utraditionelle måder; der findes ingen »sandhed«.

F. t. beslutn. vedr. internationalisering af folkeskolen

Hvor prøver og karakterer i dag afspejler den enkelte elevs paratviden, er der fremover mere brug for evalueringsformer, som kan afspejle elevernes arbejdsmetoder, samarbejdsevner, deres ansvarlighed og evne til at analysere og udvikle nye synteser.

Skolerne må udvikle interne evalueringsformer, som kan give eleverne et konstruktivt feed-back på deres daglige arbejde.

Endvidere forudsættes det, at alle udviklingsarbejder afdækker, hvordan skolen bedst kan tilgodese de elever, der af faglige, sociale eller kulturelle grunde hidtil har haft det vanskeligere i skolen, og som derfor har lidt mange nederlag, har mistet selvtilliden og troen på egne evner og muligheder.

Der har i folkeskolen altid været bestræbelser på at udvikle den »gode« undervisning, alene de mange udviklingsarbejder i tidens løb kan ses som udtryk herfor.

Hvis der skal ske mere varige og kvalitative forandringer, må disse imidlertid være forankrede i grundlæggende teoretiske overvejelser.

Det må derfor tilstræbes, at der i umiddelbar tilknytning til udviklingsarbejder foregår en efter- og videreuddannelse af skolens personale.

Dermed menes ikke, at teoretikerne skal tage initiativet til eller overtage udviklingsprocessen. Tværtimod må det være den enkelte skoles interesser, dens problemer og dens måde at forstå verden på, der ligger til grund for udformning og gennemførelse af en ny praksis, men efteruddannelsesaspektet må samtidig indgå som en væsentlig dimension i arbejdet med at videreudvikle skolen.

På tilsvarende vis må det tilstræbes, at uddannelsesforskere kommer ind i processen så tidligt, at de får mulighed for at gribe ind og være ikke blot evaluering, men aktivt deltagende.

Ad 2. Internationalisering med danske rødder

Hensigten med at gøre skolerne til kulturcentre i lokalsamfundene var at give rammer for dansk folkelig kulturs blomstring, gerne i en eller anden form for samspil med undervisningen på skolen. Det har af født en række udviklingsprojekter, hvoraf en del vil leve videre og kunne danne basis for nye, der efterhånden vil skyde op.

I forlængelse af disse projekter må der nu tilføjes en international dimension. De nye projekter må dels inddrage problemstillinger om forskellige kulturer og forskellige kulturelle mønstre i Danmark, herunder de forskellige etniske grupper, der lever i Danmark, og dels skabe indsigt i andre folks kultur og levevis.

Det vil bl.a. kunne ske gennem samarbejde med repræsentanter for disse andre kulturer og kulturelle mønstre, samarbejde med kunstnere, oprettelse af ulands- og katastrofeværksteder og gennem aktivt samarbejde med venskabsbyer på lokalt, regionalt og globalt plan.

Det handler om at være sig sin egen kulturelle arv bevidst, at opnå indsigt i andre folks kulturelle baggrund for at kunne forstå deres handlemåder og skikke samt at indgå i et ligeværdigt samarbejde.

Ad 3. Medie- og kommunikationscentre

Vi vil fremover komme til at leve i et informations-samfund, der efterhånden vil omspænde størsteparten af den del af verden, der har eller får adgang til moderne kommunikationsmidler.

Denne internationalisering af kommunikationen forudsætter imidlertid menneskets beherskelse af den nye teknologi i alle dens former. Derfor må eleverne gennem direkte brug lære sig kritisk brug og forbrug af medierne samtidig med, at de erhverver grundigt kendskab til, hvornår et givent medie er det bedst egnede til løsning af konkrete opgaver.

Det indebærer, at skolernes biblioteker må dannes til moderne medie- og kommunikationscentre, hvortil elever og lærere har fri adgang i alle skolens undervisningstimer, og hvor f.eks. studerende og beboere i skoledistriktet frit kan komme i eftermiddags- og aften timerne.

Udviklingen af skolebibliotekerne må selvsagt ske i samspil med ændringen af undervisningen, dens indhold, metoder og arbejdsformer, således som det er hensigten med dette program i øvrigt.

Ad 4. Skolen og samfundet – i aktivt samvirke

Samfundet har brug for ansvarsbevidste, aktive og indsigtsfulde borgere og må derfor medvirke til denne dannelse i hele skoleforløbet ved at delagtiggøre eleverne i samfundets virkelighed.

Nærsamfundet kan som det delvis kendte og overskuelige være konkret erfaringskabende allerede fra de første skoleår, og ud fra lokalsamfundsforståelsen knyttes forståelsen i de følgende skoleår til andre samfunds livsforhold og livsbetingelser på landsplan og verdensplan.

Undervisning uden for skolens område har indtil nu hovedsagelig bestået af hyttetur, lejrskoler og virksomhedsbesøg. For at eleverne kan opnå større indsigt i og forståelse for andre menneskers livsbetingelser og andre samfunds naturgrundlag, må denne undervisning udvikles til også at omhandle projekter, hvor eleverne deltager mere aktivt i såvel andre dan-

ske som udenlandske lokalsamfunds arbejds- og livsformer.

Eleverne har krav på medbestemmelse, når forventningen til dem er forpligtelse.

Derfor må planlægning, udførelse og evaluering ske i tæt samarbejde med eleverne.

Ad B. Oprettelse af et videreudviklingsråd

Med virkning fra den 1. august 1992 oprettes et nyt råd for videreudvikling og internationalisering af folkeskolen. Rådet sammensættes på følgende måde:

2 medlemmer udpeges af Kommunernes Landsforening.

2 medlemmer udpeges af Danmarks Lærerforening.

2 medlemmer udpeges af Skole og Samfund.

2 medlemmer udpeges af elevorganisationerne.

1 medlem udpeges af Danmarks Lærershøjskole.

1 medlem udpeges af Dansk Magisterforenings seminarisektion og

1 medlem udpeges af Danmarks pædagogiske Institut.

Rådet vælger selv formand ud af dets midte.

Der afsættes en statslig tilskudspulje på 25 mio. kr. i hvert af årene 1992–1996. Uforbrugte midler kan overføres til efterfølgende år.

Kommunerne kan efter ansøgning til Videreudviklingsrådet få andel i puljen under forudsætning af, at de selv afholder mindst halvdelen af udgifterne til et projekt.

Statstilskuddet udbetales i takt med behovet. Der kan ved udbetaling tages hensyn til særlig store udgifter ved projektets start, således at den kommunale nettoudgiftsbetaling ved projektet udjævnes.